

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis lesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

III. Vtrum amicitia cum Deo, filiatio Dei adoptiua, & hæreditas vitæ
æternæ sint proprietates connaturales gratiæ habitualis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

tur, nec lumen gloriæ, nec visionem beatam, nec dona gratiæ habitualia, aut actualia viatorum propria, præstantiora secundum speciem vlla esse posse, etiam de potentia Dei absoluta, quam quæ de facto collata sunt Christo Domino, & cæteris propter merita ipsius.

QVÆSTIO III.

Vtrum amicitia cum Deo, filiatio Dei adoptiua, & hæreditas vitæ æternæ sint proprietates connaturales gratiæ habitualis?

IDENTVR non esse. 1. Quia, cui inest aliqua forma, necessariò insunt proprietates talis formæ. Non autem insunt necessariò amicitia cum Deo; filiatio eius adoptiua, & hæreditas, cui inest gratia habitualis. Quia supposita gratia habituali in homine, adhuc Deus est liber ad effectum amicabilem, paternum, & communicatiuum iuris hæreditarij, concipiendum, aut suspendendum, prout libuerit. Nam gratia habitualis non solum habet ex suo conceptu primario, vt subiectum, cui inest, reddat particeps naturæ diuinæ, prout dictum est in quæstione præcedenti. Participatio autem naturæ diuinæ non necessitat Deum ad eum affectum erga participantem. Homo enim participat multo magis naturam alterius hominis, & Angelus Angeli per suam quilibet essentiam, quam vterque naturam Dei per gratiam; & tamen homo homini, & Angelus Angelo liberè fit, vel non fit amicus, prout libet, non obstante ea maiori participatione, ac similitudine naturæ; Eademque est ratio de filiatione, & iure hæreditario respectu hominis. Ergo multò magis est liber Deus ad similes affectus ex suppositione gratiæ habitualis.

2. Participatio diuinæ naturæ est quid physicum, & communicatur per voluntatem diuinam in genere causæ efficientis: amicitia verò, filiatio, & ius hæreditarium, sunt quid intentionale, ac morale, & habentur per voluntatem diuinam in genere causæ formalis. Amicus enim fit vnusquisque respectu alterius formaliter per amorem mutuum; & filius, atque hæres adoptiuus per voluntatem adoptantis. Prædicata autem intentionalia, ac moralia, & formaliter constituta per voluntatem diuinam, non possunt esse proprietates formæ physiciæ, & procedentis efficienter à voluntate diuina. Quia proprietates cuiusque rei sunt eiusdem rationis cum ipsa, utpote vel indistinctæ realiter ab eadem, vel ab eadem procedentes per naturalem resultantiam.

3. Proprietates, quæ maximè, ac simpliciter tales sunt, & dicuntur proprietates quarto modo, non possunt reperiri absque ea entitate, cuius proprietates sunt. Amicitia autem cum Deo, filiatio eius, & hæreditas dari possunt absque gratia habituali. Nempe Deus sua sola voluntate amicebilitate diligere, atque in ius filiationis, & hæreditatis vocare potest, quem volet, quin aliquid physicè inhærens illi infundat. Præstant enim sibi inuicem hæc homines sola voluntate absque mutatione physica dilecti, & adoptati. Habet verò maiorem ad omnia sufficientiam voluntas diuina per se solam. Et præterea Conc. Francoford. in epist. ad Episcopos Hispaniæ, col. 16. tradit modum adoptandi communem Deo, & hominibus, absque vllò inter eos discrimine. Ponit enim vniuer-

R.P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

salem adoptionis definitionem huiusmodi: *Quid est adoptio, nisi charitatis copulatio, qua Pater adoptione sibi copulat, quem per generationem habet? ergo adoptio tam à Deo, quam ab homine, charitatiuo affectu erga adoptatum. Non indistincta à gratia habituali adoptio, & filiatio homini, respectu Dei.*

Art. 1. Resp. tria hæc prædicata amicitia cum Deo, filiationis, & hæreditatis Dei sunt in primis conuertibilia cum gratia habituali, & iustificatione, atque realiter indistincta ab eadem. De amicitia, & hæreditate, in qua includitur filiatio, constat ex Trident. sess. 6. cap. 7. vbi, præmissa definitione iustificationis, subdit immediatè: *unde homo ex iniusto fit iustus, & ex inimico amicus, vt sit hæres secundum spem vitæ æternæ.* Indidem præterea constat distinctè de filiatione, dum dicitur cap. 2. *Christum Dominum venisse, vt omnes adoptionem filiorum reciperent*, cum ex Euangelio notissimum sit, venisse in remedium peccati, vtque omnes iustificarentur. Verum est multò clarius, pro ea conuertibilitate, ac identitate, inter gratiam iustificantem, & filiationem adoptiuam Dei, quod habetur ibidem cap. 3. *nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur, cum ea renascentia per meritum passionis eius, gratia qua iusti fiunt, illis tribuatur.* Manifestum nimirum est, renasci, & readoptari; renascentiam, & readoptionem sola voce, & modo significandi inter se differre.

Art. 2. Dictum præterea est, gratiam sanctificantem esse perfectam, ac vniuersalem participationem naturæ, seu sanctitatis diuinæ. Repugnat autem Deum communicare alicui hoc tantum, ac tale bonum, vt sit ita particeps naturæ suæ, quin eum maxima, adeoque amicebilitate dilectione prolequatur, eundemque constituat dilectorem sui; cum diligere amicebilitate nihil sit aliud, quam velle maximum bonum dilecto; & maximum bonum substantiæ rationalis creatæ consistat in adhesionem ad Deum, per dilectionem perfectam ipsius; vt dictum est supra ex Augustino, & docet D. Thom. 3. contra gent. c. 15. 1. Ergo perfecta participatio naturæ diuinæ est indistincta à mutua dilectione amicebilitate perfecta, adeoque à perfecta amicitia inter Deum, & hominem participem naturæ ipsius.

Art. 3. Iam verò filiationem adoptiuam hominis respectu Dei esse indistinctam ab ea perfectione amicitia cum Deo, colligitur ex testimonio nuper indicato Concilij Francofordiensis, in quo dicitur adoptionem nihil esse aliud, quam charitatis copulationem. Hæc enim charitatiua copulatio necessariò est eiusdem rationis ex parte Dei erga omnes puras creaturas sibi charitatiue coniunctas. Quia erga omnes est ex eodem motiuo adequato, & omnibus, quatenus charitatiue dilectis vult bona eiusdem speciei. Quare si quidem aliqua charitatiua coniunctio Dei est adoptio in filium Dei, vt statuitur ibidem à Concilio, omnis vtrique charitatiua coniunctio Dei est adoptio in filium Dei, nisi præsupponatur esse filius Dei naturalis, qui charitatiue ipsi copulatur.

Art. 4. Idem rursus colligitur, quia licet homo hominem possit charitatiue, & amicebilitate diligere, quin velit impartiri illi ius hæreditarium in bona sua, Deus tamen separationem istam facere nequaquam potest. De conceptu namque amoris amicitia est, vt velit amicum esse felicem. Potest autem vnus homo esse felix, quin potiatur hæreditate alterius hominis, ac proinde potest amicebilitate diligere ab homine, quin constitutur eius hæres. At nemo potest esse felix, quin potiatur hæreditate Dei, ac proinde non potest amicebilitate diligere à Deo, quin constitutur eius hæres. Ergo quem Deus amat amicebilitate, eo ipso amore constituit necessariò suum hæredem,

Q. 9. 3

& consequenter filium suum; cum hæreditas Dei fundetur in filiatione Dei, iuxta illud 8. Ad Rom. 17. *Si autem filij, & hæredes.* Nempe filiatio adoptiua, vltra ius hæreditatis, solam superaddit obsequiosam subordinationem ipsius hæredis respectu scribentis hæredem. Quæ subordino necessarîo inest hæredibus Dei, vt patet. Apparet etiam aliunde eandem subordinationem constituere in ratione filiorum Dei; nempe ex eodem loco ad Rom. v. 14. vbi dicitur: *quicumque enim spiritu Dei aguntur*; (id est perfecte obsequuntur Deo, & ad nutum eius in omnibus operantur) *ij sunt filij Dei.* Ostenditur præterea pluribus q. 39. de virt. Theol. habitum charitatis, quem paulo post dicitur esse distinctum à gratia habituali, & constituere veram, & propriam inter Deum, & hominem amicitiam; atque amicitiam cum Deo esse indistinctam à filiatione, & iure hæreditario respectu eiusdem liquet satis ex dictis. Constat igitur quatuor ista prædicata, participationem naturæ diuinæ, seu sanctitatis, amicitiam cum Deo, filiationem, & hæreditatem Dei, esse conuertibilia mutuo, & realiter inter se identificata.

Art. 5. In entibus porro participatis primum locum tenet ipsa ratio participationis, illudque prædicatum, in quo eadem participatio formaliter consistit. Primum igitur prædicatum proprium, & peculiare, atque adeo essentia gratiæ habitualis est participatio naturæ, seu sanctitatis diuinæ, siue quod sit dispositio vniuersalis perfecta ad operandum honestè, atque ad imitationem sanctitatis diuinæ, reliqua verò tria prædicata, quæ conclusum modo est, esse conuertibilia, & realiter identificata cum isto, pertinent ad conceptum secundarium eiusdem gratiæ, suntque proinde proprietates metaphysicæ ipsius; siquidem primum in vnoquoque est eius essentia, proprietates verò, quæcunque deinde conuertibiliter consequuntur.

Ad 1. Participatio, vel potius similitudo naturæ conueniens homini, seu Angelo respectu alterius hominis, seu Angelij, non habet ex suo conceptu, neque vt inest vnicuique ex vi amoris benefici, qui diligitur ab altero, neque vt sit summum bonum eius; cui inest, vtque cum reddat absolute, & simpliciter bonum, ac perfectum, & optimè dispositum ad vltimum suum finem. Opposita horum conueniunt participationi naturæ diuinæ, vt patet ex dictis. Ex quibus similiter patet, eadem opposita sufficere, & requiri ad rationem amicitiae cum Deo, filiationis, & hæreditatis respectu eiusdem. Nulla igitur est paritas, nullaque ratio obiectionis.

Ad 2. Omnia creata pendent essentialiter à voluntate diuina, eaque diuersa pro diuersitate intrinsecæ cuiusque rei. Quædam enim essentialiter pendent à voluntate punitiua; alia à voluntate præmiatiua, alia à voluntate consiliatrice; alia à voluntate prohibente, & sic de similibus. Vnde prouenit, vt quædam intrinsecè habeant rationem pænæ; quædam præmij; quædam honesti, quædam turpis, & sic de cæteris, ob relationem sibi intrinsecam ad talem, vel talem determinatè actum diuinæ voluntatis. Hoc igitur modo dicitur gratiæ habituali esse intrinsecam rationem amicitiae cum Deo, filiationis, & hæreditatis Dei, quia intrinsecum ipsi est, vt existat dependenter ab amore Dei amicali, adoptante, & constituyente hæredem, vt demonstratum est. Itaque gratia habitualis est passiva amicitiae, filiatio, & hæreditas hominis respectu Dei. Quod non repugnat formæ physicæ. Actiua verò amicitia, filiatio, & hæreditas Dei est voluntas diuina, qua confertur eadem gratia. Quod est proprium formæ, seu quasi formæ intentionalis.

Ad 3. Iam iterum dictum est quæst. 1. ad 4. non ex perfectione actiuitatis, & sufficientiæ, sed magis

ex defectu, & imperfectione propria voluntatis humana prouenire, vt possit inæqualiter affici ad eadem obiecta manentia in se eodem modo, nullaque inducta, aut præsupposita inæqualitate ex parte ipsorum; atque id ipsum cadere, in Deum minime possibile ob contrariam voluntatis diuinæ perfectionem, ratione cuius est illi essentialis, vt sit mensura bonitatis conuenientis vnicuique rei. Cum igitur amor amicalis Dei, paternus, & conferens ius hæreditarium vitæ æternæ sit essentialiter maior, quam quilibet alius amor, consequens est, vt essentialiter sit inductiuus maioris boni, quam quilibet alius amor; atque hoc maius bonum est gratia habitualis, vt ostensum est. Vnde quod dicitur ab eo Concilio, adoptionem esse charitatis copulationem, verum est, vt iacet, sed cum hoc inter Deum, & homines discriminare, quod coniunctio charitatiua hominis ad hominem potest esse purè affectiua saltem pro aliquo tempore, coniunctio verò charitatiua Dei ad hominem est simul effectiua necessarîo, ita vt magis dilectus à Deo necessarîo sit in se intrinsecè tantundem melior vi ipsius dilectionis, non verò magis dilectus ab homine. Quæ de re adiciuntur plura in quæst. 9.

QVÆSTIO IV.

Vtrum Gratia habitualis sit qualitas realiter distincta ab habitu charitatis?

IDEVR esse distincta. 1. Quia Apostolus loquitur de gratia, & charitate tanquam de duabus realiter distinctis, expressè quidem 1. ad Corinth. fine: *Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum: charitas mea cum omnibus vobis*; implicite verò, ac virtualiter ad Rom. 5. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Ergo prius est dari Spiritum sanctum per gratiam, & postea vi eius charitas diffunditur, ac proinde ambæ inter se distinguuntur realiter.

2. Innoc. III. cap. maiores, de Baptismo, & Clemens V. in Clem. vnica de summa Trinit. eligunt tanquam probabilius, tam paruulis, quam adultis infundi in Baptismo gratiam, & virtutes. Simili distincta expressione gratiæ, & virtutum, ac nominatim charitatis vtitur Conc. Mogunt. cap. 7. de iustificat. Et Trident. sess. 6. cap. 7. docet iustificationem fieri *per susceptionem gratiæ, & donorum*; & mox exponit ea dona esse fidem, spem, & charitatem. Et can. 11. statuit *iustificationem non fieri exclusa gratia, & charitate.* Ergo gratia gratum faciens, ac iustificans distinguitur à charitate non secus, ac distinguitur à fide, & spe. Vt quid enim seorsim exprimeretur gratia, & inter dona, ac virtutes numeraretur deinde charitas, si nulla esset inter vtramque distinctio realis?

3. Aug. 1. de spir. & lit. cap. 32. distinguit aperte charitatem, qua Deus nos facit dilectores sui, à charitate, qua nos ipse diligit. Charitas autem, qua nos diligimus Deum est virtus infusa, quæ absolute eo nomine significatur. Charitas verò, qua nos diligit Deus, est gratia gratum faciens, atque adeo nos reddens diligibiles, ac dilectos à Deo, vt liquet ex quæstione præcedenti. Ergo gratia habitualis distinguitur à virtute charitatis.

4. Possibilis est qualitas distincta ab omni virtute, quæ sit pulchritudo animæ, eamque reddat Deo gratam tanquam participatio specialis naturæ ipsius, iuxta